

ХАПЧАЛАНЫ МАММЕТ

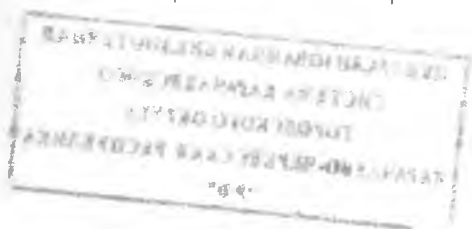
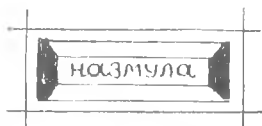

ЦШЧЦ
КЪОННА

ХАПЧАЛАНЫ МАММЕТ

ЦЩЧЦ КЪОННА

СТАВРОПОЛЬ КИТАБ БАСМАНЫ
КЪАРАЧАЙ-ЧЕРКЕС БЕЛЮМЮ
ЧЕРКЕССК 1987

Коммунист партиягъа

Насыбаы эшигин ачыб бизге,
Кюл болдунг, тийиб тургъан, батмайын.
Джол кёргюзтюб бараса биргебизге,
Къара кюнледе халкъынгы атмайын.

Исанла джашагъан джер шарында
Сени бла теяг боллукъ бир кюч джокъду.
Къаугъаны тынса джол тарында,
Тюзлюк ишинг анга ачы окъду.

Дуниягы уруш отундан сакълай,
Къадамача къаты сюелгесе.
Емюрю джегилгенлеи джакълай,
Миллиард джюрекледе суюлгесе.

Джыллыкъ ишлени кюннге тындыргъан
Сенсе хар хорламгъа байрагъыбыз,
Джюйюсхан джюреклеи сындыргъан
Анга шагъат: бюгюн байдыгъыбыз.

Оноунг, ишинг да халкъ бла бирге,
Ленинчи джолдан таймай бараса.
Джуртубузну сыйын тутуб ёрге,
Заман-ы чархын алгъа бураса.

Эркинлик, рахатлык ючюн кюренше
Миллионлагъа кюнча кёрюне.
Совет халкыны башчысы хар ннде —
Барабыз коммунизма тёрюке.

Къарачай таула

Минги таудан кюн батханнга тартылгъан,
Ариулугъу кёб джерлеге айтылгъан,
Джолун табыб киралмагъан джаулары,
Бютюн бекди Къарачайны таулары.

Джаздан башлаб джашил дарий киелле,
Кюн таякъла кыш узакъдан тиелле.
Ол кёзюуге онгесунмайын бой салыб,
Чыммакъ къаргъа ауундуруб иелле.

Кёкге къарай джитилери аралыб,
Акъ къаяла, кюн кюйдюре, къаралыб.
Чегет бауур-чокъуракъ сууну уясы —
Бауурланад мийиклиге таралыб.

Юслеринде акъ булутла айланыб,
Джыйылалла, билезиклей сайланыб.
Кёзююнде джангур болуб джауалла,
Бирде джанлаб, тау артына ауалла.

Кюн тийгенлей, мермер ташча, джылтыраб,
Гокка хансла баш булгъайла, къалтыраб,
Хауасындан ол сагъатда тоймайса,
Кёкюрек кериб солумайын къоймайса.

Халкыбызгъа хар заманда керекле:
Къайын, нызы, субай нарат терекле,
Бек кёбдюле бу таулада чегетле,
Ичлеринде тюрю-тюрю кёгетле.

Гаралары боркъ-боркъ этиб чыгъалла,
Къара суула шоркъа болуб агъалла,
Езенледе бир-бирине тюбешиб,
Къобан суугъа къошулургъа чабалла.

Тау эчкиле табсыз джерде тыйылыб,
Къарт текени оноуна сыйыныб,
Сескеклениб къая рандан къарайла,
Уучула да таша джерден марайла.

Бек татымлы тау кырдыкга берилиб,
Отлайдыла, кенг чатлада керилиб.
Ара мюлкню ийнеклери-къойлары,
Сюрюу-сюрюу — джылкъылары-тайлары.

Малчылары бек сюелле ишлерин,
Аямайла къарыуларын-кючлерин.
Санын аслам, эм агъачлы этелле,
Халкъым махтаб, къууанырча кютелле.

Хазна барды, багъыр, кюмюш, темири,
Белгилиди къралгъа ташкъёмюрю.
Ала энтда къазылалла, излениб,
Анда ишлейле джаш таулула, кёллениб.

Байлыкъларын бергелле эм берелле
Хайырларын халкъым бирден кёрелле.
Бир кёргенни — кёзден кетмез сыфаты,
Ма былайды тауларымы сураты.

Джөгетей

Ата джуртум — СССР-де айланыб,
Джаш болсам да кёб джерлени кёргенме.
Совет халкъла уруналла къууаныб,
Джашау сейирд, аламатды — сюйгенме.

Барындан да — туугъан джерим, Джэгетей,
Сюймеклигим чексиз уллуду сеннге.
Кенг ёзенде тюрсюнюнгю кёргенлей,
Джюрек джырлай, къууанч киреди меннге.

Аллыбызда кенг дуппурдан къарасам,
Туугъан элим, бир ариуду сыфатынг.
Бек сюеме мен алайда олтурсам,
Чыммакъ юйле, джарашыулу хар затынг.

Эски орнунг тюрленигенди джангыдан,
Шахарчады бюгюн сени ёсюмюнг.
Уруналла джашынг, къызынг, къартынг да
Джалкъаулагъа джокъду аяу, тёсюмюнг.

Берекетли берч къоллунгу къолундан
Сабанларынг джашнайдыла, чагъалла.
Малчыларынг хорламланы джолунда,
Юлгю бола, хаман алгъа баралла.

Джуртубузгъа къоркъуу тюшген кюнледе
Талай джашынг тулпарлача ёлгелле.
Джигитликлери кенг джуртумда айтылгъан —
Харун, Исса, элим, сенде ёсгелле.

Окъуйдула, чек сакълайла джашларынг,
Той-оюнунг къурумайды арбаздан.
Коммунизм нюр тегерик — тамбласын
Ишлейсе сен кыйынынг бла талмаздан.

Минги тау бла ушакъ

Юсюнгдеги къарынг, бузунг джылтырай,
Кюн тийгенлей кёз къамата тюрсюнюнг,
Заманлагъа, ёкюл бола, сылджырай,
Озгъандыла сени ненча ёмюрюнг?!

Сакъал-чачынъ джюзджыллыкъ къартха ушакъ,
Сыфатынъ болгъанд, толгъан айча, чыммакъ
Кёлюмю кенгдире этсем бир ушакъ,
Ол а болмаз сейир таурух, не джомакъ.

Неллей бир бола эсе да — Къарачай
Дуння юсюне джаратылгъанлы,
Тураса джашаууна къарагъанлай,
Арабин, не болур деб арты, аллы.

Къарасакъ, сагъыш эте, туугъан джуртха
Тюшедиле кёб затла эсибизге.
Кёргенинги чыртда салмай артха,
Тилейме, айт, тюз хапарланы бизге.

— Айтайым — таулуну туудугъу — балам,
Акъыл бёлюб, сёзлериме тынгыла.
Хар ёмюрю кесине шагъат бола,
Джашаб келгеними сен да ангыла.

Эй, кёб затла тегерегимде кёре,
Мыдах болгъанма, ол кюнле келмезле.
Миллетим унутмаз аны, эскере,
Джашауда энди сынаб билмезле.

Мен энди ол кюнлеге тохтамай,
Хапар кёбдю, арт джыллагъа къайтайым.
Нюзюрюмдю, не сёкмей, не махтамай,
Бюгюнлюкде кёргеними айтайым.

Миллетиме саугъа этиб шохлукъну,
Уллу Ленин берген кюнледен башлаб.
Таулу халкъ да, онглай хар бир джокълукъну,
Адам халда башлагъан эди джашаб.

Къарачайны тюрленнгенди тюрсюню:
Мен кесим да шагъатлыкъма ол затха.

Айтханыма къараб айлансын, кёрсюн,
Огъай дерпк, эшта, чыкъмаз анга.

Таш, агъачлы ёзенледен айырылыб
Къарачайым кенг тюзлеге чыкъгъанды,
Танымазса шахарладан айырыб,
Хар бир элинг джашнаб, ёсюб чакъгъанды.

Къысыр къая, тик тауланы тюбюне,
Салынгалла асфальт джолла джасалыб.
Къуш къаяатлы машина бла юйюне,
Кёремисе, таулу келед джасаныб.

Илму чыракъ дуу джанады бу джерде,
Мыйыларын билим бла сугъарыб.
Ол орун алгъанды, чыкъмазча, тёрде,
Къарачайдан алимлени чыгъарыб.

Аммала бла ана тилде сёлеше,
Инженер, дохтур, устазны кёресе.
Илмуда эм къыйыннга илеше,
Билим бла къанатынгы кересе.

Айтылады урунууда джигер атынг,
Къарачай — гитче халкъым — махтау сеннге!
Берчли къолунг бла бюгюн этген затынг,
Ийнанама — тамбла къаллыкъды кенгде.

Тенгиз кибики чайкъалгъан бош джелчикге
Татлы ханслы махтаулу джайлыкъланы
Къыйынынг бла бой салдырыб эл мюлкге,
Кёреме ачханынгы байлыкъланы.

Таурухлада айтылгъан скот кёллени
Тёгерегин этден салыб ишлейсе.
Баджараса шахарланы, эллени,
Хорламынгы къатлай, артха иймейсе.

Бу таулары, менден башлаб, барысын
Билгәнсе байлыкларың, кыраб, кырюб,
Берчли кыолла да, теренлеб арасың,
Хазналары кыотаралла сениге бериб.

Езегингден джез, кыоргышың алдыргың
Уясыса ташкыюрюню, мермерни.
Бюгюн атың кыб джерледе айтдыргыңд,
Магыдан бла джангыз Уруп бу джерни.

Тюрлендириб бош тургың талай джерни,
Завод, фабрик таурухдача ишленед.
Майна, джаным, кырдюм бюгюн сейирни,
Энди сенде кыурч темирле тишленед.

Баууруңда шоркыаладан кыуралгың
Чокыуракъ суулу Кыобаным да барады.
Сюйгенимча бир ичсем деб таралгың,
Кыургыакъсыгың талай джерге джарады.

Огырлу Кыарачай, тамбла он кыатха
Джашауунгу чархын алгыа бурурса.
Балам, сен да, эс ийиб хар бир затха,
Таукел келиб, менге сора турурса.

Кыобан

Сейир Кавказ таулагыа болуб ие,
Чыммакъ эки дорданы кыкге тие,
Сен белгили Минги Таудан чыгыса,
Гузабалаб баш энишге агыса.

Кыюкленыб, ачыуунг бла джыйылыб,
Урчукъ кибик буруласа тыйылыб,
Кыаялагыа ёшюн уруш этесе,
Кюч сынашыб, сора джанлаб кетесе.

Кызыла кибик субай парат, ызыла
Беедиле тюз кыйыпунга кысыла,
Ариулукъну кеб тюрлюсюн тегелле,
Окьаланы тюрлю-тюрлю тигелле.

Суу юсюнде ойнатдыра толкьунла,
Тюб джанынга сыйдам ташла толгьалла.
Ала сези тынчлыгъыгы сюймейле,
Чабындырмай, кьатындырмай иймейле.

Кышыны хорласа, кезюуюн джаз алыб,
Чыгьадыла гокка хансла джасаныб,
Эринг эм тилинг аланы джалайды,
Тегерегинг, кез тоймазча, алайды.

Сен джюрек кзууанчына эжну эте,
Малчы да айланады малын кюте,
Дарманчад чокьракъ сууунг, татлы хансынг,
Керексизге махталмаз эдинг ансын.

Халкзынга кючюнгден аз да бермей,
Аны излемин кьараб чыртда кермей,
Билмейбиз ненча ёмюрюю ашырдынг,
Байлыгъынгы, ачалмайын, джашырдынг.

Таукел, тохта деб, бир масхабха джыйыб,
Темир буруу этген, аллынгы тыйыб,
Джангыз совет адамны кючю болду.
Энтда излегенин этдирлик олду!

Илму бла сейир кючюнгден алалла,
Ильични лампалары дуу джаналла.
Энди кече-кюн да ишлейсе бизге,
Байлыкъ бериринг алкын алдад ёзге.

Коммунизм джашау ючюн кюреште,
Хорлау, махтау салынады хар иште.

Къазаны къайнай социал эришни,
Къызыуна къатышыбса бу ишни.

Емюрлени сау болмайын джарасы,
Учхул Тар бла Къалаусну арасы,
Кюн таякъла этлерин сылыб, кесе,
Суу кюсей къууурулуб тургъан эсе.

Чокъуракъ сууунгдан ол джерге тоярча,
Джутлукъларын ёмюрлюкге къоярча.
Аламат техниканы къолгъа алыб,
Ишчи къауум канал этди къадалыб.

Мийик кёкден алтын кюн да ийнакълай,
Бауурунг къургъакъ топракъны къучакълай.
Бараса берч къоллу этген джолунга,
Кесинги урмай онгунга-солунга.

Хайырынгы халкъынга толу бере,
Кёзюнг бла разы болгъанын кёре,
Джарыкъ джырлай джортдураса атынгы,
Къууанаса толгъанына антынгы.

Багъалыса Къарачайгъа

Тарас Шевченкогъа

Халкъынг бла къара кюнде
Къыйынлыкъны чайнагъанса.
Артыкълыкъгъа бой салмайын,
Тюзлюк джолну сайлагъанса.

Айтылгъанды «Кобзарынгда»
Мамырлыкъны джарыкъ джолу.
Сақъланадыла халкъынгда
Муратдарынг, саулай толуб.

Сеп суйючю Днепрден,
Таууш барад кѣбырынга.
Толкѣунлары эжиу эте,
Джан салалла хар джырынга.

Ма ол джырынг болушуб
Бизни Харуинга сермешде,
Кѣайтханд ол, джигит болуб,
Кѣанлы джау бла кюрешде.

Сингендиле назмуларын
Таугѣа-тюзге, хар кѣалайгѣа.
Тамам туугѣан уланыча,
Багѣалыса Кѣарачайгѣа.

Ишчи кѣолла

Дунияда оюлмазлыкѣ керт кѣала,
Джашауну тутуругѣу — ишчи кѣолла.
Кѣыпшача кѣатланады, махтау сала,
Тюзлюк ючюн, сиз элтген кюрени джолла.

Тенгиз кибик чайкѣалыб кенг Россия,
Аяусуз тѣгюлген кюн кѣызыл кѣанла —
Болуб бирери бирер деу элия,
Патчахлыкѣны тюб этген ишчи кѣолла!

Ишчи, элли союзу — кѣурч кѣадама!
Муну тюз шагѣатлайла озгѣан джылла,
Фитналыкѣны хамхотун бояй кѣаннга,
Шохлукѣну бегителле ишчи кѣолла!

Урунууда махталыб джюзле, мингле,
Тууадыла кюн сайын деу хорламла.
Тыйыншыды не уллу сый да сизге,
Арый-тала бизмеген ишчи кѣолла!

Тохтаусуз чачалла кьурч бугьоуланы,
Миллионла излеб тюзлюк джолла.
Сынайсыз энтда кьаты сынауланы,
Эй, бюгюле билмеген ишчи кьолла!

Дунияда энтда уруш оту джаныб,
Ырхы болуб акъмазча кызыл кьанла,
Тюзлюкню уллу кючюне таяныб,
Тыңчылыкны сакълайдыла ишчи кьолла!

Бархозланы Аскерни джыры

От джанаед,
Джан алаед,
Белорус чегет кьаралыб,
Ачы кюнле
Келгенелле,
Анагъа бала таралыб.

Джауну кыра,
Темир къая
Болгъан эднинг халкъынга.
Эсде кьалдынг,
Махтау салдынг
Емюрлюкге атынга.

Кюч алгъанды,
Халкъ кьобханды,
Саут ойнай кьолларында.
Партизанла
Дерт алалла,
Борхоз улу алларында.

Белги бериб,
Джер тебрениб,
Вагонла кёкге учалла,

Къан деб къаннга,
Алыб ышаннга,
Къоргъашын отну ачалла.

Балий чагъыб,
Хурмет чачыб,
Сабанла, элле джашнайла.

Тенгле тюбеб,
Сени кюсеб,
Эсге тюшюрюб башлайла.

Къара кюнде
Шох юйюрге
Къарнашлыкъны тачытханса.
Тауда гюлча,
Джаннган кюнча,
Кенг джуртунгу джарытханса.

Къарт атам

Къара чачы кюмюш кибик агъарыб,
Къарт атам сау ёмюрден атлагъанды.
Дагъыда ол туралмайды таяныб,
Ма бюгюн да танг атмай къозгъалгъанды.

Сюрме, ютюргю — джыйышдырыб керекле,
Джарашды ол эски станогуна.
Не келгенди къарт атамы кёлюне,
Не зат джумушну алды экен къолуна?

Кёрген адам алалмазча къарамын,
Рамка этди — керти алапат кёзге!
Салыб ичине Ленини суратын,
Такъды сора къабыргъада кюйюзге.

Къуру джазгъа тюлдю

Къар, сууукъ кетди кёзюуюне кёре,
Къачха дери энди ол бизге къайтмаз.
Дуниягъа нюр салыб, къууанч бере,
Ма, халкъым сакълагъан суююмлю джаз.

Кёз тоймайды, сейирди джерни джюзю,
Аны ариу апрель айы да келди.
Къарт, сабий, барына айтама, тюзю —
Джюрек къууанчым къуру джазгъа тюлдю.

Дуниягъа экинчи бир джарыкъ кюн —
Уллу Лени джаз айда туугъанды.
Минг-миллион джюреклеге бюгюн
Аны аты ёмюрлюкге джазылгъанды.

Ташчы къызгъа

Джыр

Кёрюб тоймай,
Джюрек къоймай,
Олтургъанма джубаңыб.
Ташчы къызгъа,
Нюр джулдузгъа
Джыр этерге, къууаныб.

Танг бла бирге,
Туруб ёрге,
Сен ишинге бараса.
Бурмай сёзюю
Айтсам, тюзю,
Джюрегиме джарайса.

Толгъан айча,
Ариу джайча,
Къууатлыды тюрсюнюнг,
Хорлам сала,
Махтау ала,
Джарыйд сени хар кюнюнг.

Ойнайдыла,
Турмайдыла,
Акъ кырпычла къолунгда.
Картха алсам,
Джанига салсам,
Сюеме бу болумда.

Къала кибик
Уллу, мийик,
Сейир юйле ишлейсе.
Сени суююб,
Джюрек куююб,
Тургъанымы билмейсе.

Джулдуз ызлы
Ташчы кызыны
Ишин мен бек джаратдым.
Уллу насыб,
Мени басыб,
Мында ишге джарашдым.

Ийнаныб сени сёзюнге

Джыр

Булутла рахат джукълайла
Акъ толгъан айны юсюнде,
Джулдузум джарыкъ джанаед
Башха джулдузланы ичинде.

Джулдузум алай джанаед,
Джарыгъын теп-тенг юлеше.
Джюрек ауруулу болгъанем,
Ариу сёзлерине илеше.

Тохтамай джаууб джангурла,
Джоллагъа ырхы салдыла.
Сюймеклик отха суу къуя,
Аманла къолгъа алдыла.

Тауушу чыкъмай тохтады,
Къобузну сыныб тиеги.
Джазыу алай болуред,
Кюеди энди джюреги.

Минги Тау, майна, кёрюнед,
Башында тубан ачыла.
Ийнаныб сени сёзюнге,
Чал урду къара чачыма.

Кече

Джерге да джамчысын джайыб,
Келгенди къарангы кече.
Джан-джаныуар да тынчайыб,
Джаталла, джукъугъа кёче.

Бу кёзюуден ариу къайда!
Къобан да этед эжиуюн.
Чыгъыб келед толгъан ай да,
Сакълагъанча тюз кёзюуюн.

Быллай тынчлыкъны джангыз
Эксоваторла бузалла.
Тауушлары чыгъа сансыз,
Джерни къотарыб къазалла.

Джулдузлача чыракълары,
Бир ташая, бир кёрюне.
Айланмаса да чархлары,
Терк бурулалла, кериле.

Машинала, сынджыр салыб,
Джюрюйдюле чырт сылтаусуз.
Ала да, джерге узалыб,
Ашыкъдыралла тохтаусуз.

Къобанны джыры

Сюйген Къобаным,
Эй, деу Къобаным,
Джериме келбет саласа.
Гузаба болуб,
Бир-бирде солуб,
Азау тенгизге бараса.

Сюйген Къобаным,
Эй, деу Къобаным,
Езенинг саулай байлыкъды.
Кюзгючад къойнунг,
Гоккалы бойнунг
Берекет берген джайлыкъды.

Сюйген Къобаным,
Эй, деу Къобаным,
Юлгюлюд сени джюрюшюнг.
Таулуну насыб,
Турурча басыб,
Джумуш этесе ёмюрюнг.

Сюйген Къобаным,
Эй, деу Къобаным,
Салынигад сеннге джангы джол.

Къаяны чачыб,
Тюзлени ачыб,
Ишлегенд тулпар берчли кьол.

Сюйген Къобаным,
Эй, деу Къобаным,
Бой салыб джангы джорукъгъа.
Узакъ джерледе,
Чёгюб тёрледе,
Алгъыш этесе шохлукъгъа.

Мени сюйгеним аллай джашды

Къызы джыры

Джюрек къууанчым,
Керти джубанчым,
Сюймеклигими джашырмай,
Сизге да ачыб,
Джырлайма ачыкъ,
Уяла, кюнле ашырмай.

Ариу халиси,
Джашау халысы,
Джаныма алай джарагъан.
Барды сюйгеним,
Емюрлюк тенгим,
Ышаныб меннге къарагъан.

Ишлейди кеси,
Акъылы, эси,
Тутхан ишине байланыб.
Кючюне база,
Ташкёмюр къаза,
Джер тюбюнде айланыб.

Ол аллай джашды,—
Ишинде башды,
Кёблеге аты юлгюдю.
Сураты аны,
Сыйлы къанганы
Джарыта, къалай игиди.

Джигерни билиб,
Джуртум эс бёлюб,
Орден бергенди саугъагъа.
Салыб кюч, амал,
Ишлейди таджал,—
Олду джууабы махтаугъа.

Хорлам салгъанма,
Алчы болгъанма,
Совхозну ара ишинде,
Ол аны эштиб,
Келгенди джетиб,
Къууанчын айтыб ичинде.

Сукъланыб, ёзге,
Къошарча сёзге,
Тазады бизде суймеклик.
Джашау тилекни,
Эки джюрекни
Насыб кёреме билмеклик.

Бетончу

Ашыкъмайын, онлаб, джюзлеб
Емюрле энтда озарла.
Джашау да джангыны излеб,
Эски затла тозарла.

Сени этген ишинг бюгюн
Минглеб джылланы сакълааыр.
Биринчи къараб кѣрген кюн,
Туудугъунг махтаб, сукъланыр.

Толтурурса муратынгы,
Уллуд былайда юлюшюнг.
Хаман айтдырлыкъ атынгы,
Къалай сейирди бу ишинг!

Учхул тар

Уллу Ставрополь канал былайдан башланады

Джашауунга болмай разы,
Туруучан эдинг мынгайыб,
Бир инсан акъыл бурмазы
Тюз эди бурун сагъайыб.

Деу Къобанны суу джалай,
Бек тынч эди тар ѳзенинг.
Уянмайын, хаман джукълай,
Сейир тюлмеди тѳзгенинг?!

Ауушунуб ол заманынг,
Къорагъанды сенден джукъу,
Былайда джашау амалын
Тас этгенди сокъур Укъу.

Нохта болуб деу Къобаннга,
Кийдирилгенсе ѳмюрге.
Джумуш эте бу заманнга,
Джарайса сен кѳб юйюрге.

Толкунду Кюбан, бөйсунуб,
Тенгиз болганды айтырлап.
Акь кёмюкле да учунуб,
Кюнде ойнайдыла, джылтырай.

Токарь

Токарь деген таб усталыккы сайлаб,
Сейир затха юренгенди таулу джаш.
Джюрегин тамам керти анга байлаб,
Сюйген ишинде энди болганды баш.

Къараб, сюртюб, кюпканы басханлай,
Къурч станок тау сууча шууулдайды.
Тюз темирле аузуна баргъанлай,
Кесиб, джонуб тюрю затла джасайды.

Эл мюлк машина «ауруса» — аны
Терк сау этерча, «дарманла» хазырлай,
Джаш токарь, ёлчелемей заманны,
Ишлейди, иши бла бирге джырлай.

Джанкъылыч

Къонгур бетли булутла
Барадыла къаланыб.
Шууулдайла наратла,
Тау джеллеге хорлатыб.

Къанатлыла кзычырыб,
Учадыла къоркёуулу,
Кийиклени къачырыб,
Джетди джангур бир уллу.

Джегил-джегил, мычмай,
Кёк чартлайды дюнгюртеб.
Джангур кьуйду, тохтамай,
Суу да кьобду гюрюлдеб.

Джангур тохтаб, булутла
Таула таба тебрелле.
Кьууанганча, кенг сыртла
Ариулукьну тегелле.

Тюрлю-тюрлю сызгала
Кёнюр салгала кёкге.
Сукъланыб джанктылыча,
Ышарадыла кёзле.

Къобанны тыйгъан таулугъа

*Къобан-Къалауз каналны кьурулушунда
алчы шичиге, Къобанны аллын тыйгъан сагъатда
темир-бетон плитаны Къобан сууну аллына
биринчи салгъан, Батчаланы Халитге атайма.*

Тауну чачхан,
Сууну тыйгъан тулпарла
Таурухлада
Джюрююдюле, билебиз.
Бу ёмюрте
Аллайланы барына
Биз кесиби
Шагъат бола келебиз.
«Учхул Таргъа»
Бюгюн келиб къарагъан —
Ол таурухну

Кертилигин кёрлюкдю.
Умутланы,
Ма кертиге бурулган —
Тулпарлагъа
Махтау эм сый берликди.
Аугъа тюшген
Аслан кибик, бурулуб,
Деу Къобанны
Аллы энди тыйылгъанд,
Тюз аллына,
Темир буруу къурулуб,
Сюймесе да,
Бир масхабха джыйылгъанд.
Бу хорламны
Эштиб, чыртда болалмай,
Салыб келдим,
Кесим къараб кёрюрге.
Кёзлерими
Тёгерекден алалмай,
Ашыгъама
Мен Халитге тюберге.
Майна Халит,
Сабий кибик къууаныб,
Сохталагъа
Хапар айта турады.
Сохта джашчыкъ,
«Кёк тенгизге» айланыб,
Не эсе да
Бир затланы сорады.
Берчли къолла
Къолларымы тутдула.
Эски тенгле
Тансыкъладыкъ, тюбешдик.
Ал джылланы
Эсибизге тюшюре,
Кёл кенгдире,

Джюрекледен сёлешдик.

«Кёк тенгиз да»,
Кёк джалкъасын къайырыб,
Бош джелчикге,
Тёзалмайын, чайкъалад.
Адам салгъан
Кишенинден айырылыб,
Кеталмайын,
Кёмюклениб айланад.
Ол бетоннга
Ешюн уруш этгенлей,
«Эшта», — дейди
Джигер тенгим, ышара.
Эки къолу
Хар неге да джетгенлей,
Айланады,
Джукъ къалмазча, учхара.
Нюрюн тёгюб
Къобан сууну юсюне,
Бу сейирге
Кюн да кёкден сукъланад.
Табигъатны
Бой салдыргъан кесине
Таулуну аты
Махтау бла джокъланад.
Кюрешесе,
Къарнашлыкъда бирлешиб,
Эй, машалла, тенгим,
Тамам тирисе.
Деу Къобаннга
Кишен салгъан, кюрешиб,
Сен — ол кёб
Джигерлени бирисе.

1962 дж., апрель

Токаръ къыз

Билмейме кесим —
Акъылым-эсим,
Джаш джюрегими сеннге байлаб.
Къаламым ойнай,
Къууанчым къоймай,
Джырлатады ариу сёз сайлаб.

Субай санларынг,
Ишчи къолларынг
Мени тынгымы алгъанды.
Къуу болса, чакъмаз,
Экинчи чыкъмаз
Суймеклик ёртенин салгъанды.

Иги эм ариу,
Джюрекке ауруу
Джашауумда сен болдунг джангыз.
Керти джигерлик,
Кёрсенг сейирлик —
Усталыкъны алдынг, таулу къыз.

Къарангы кече,
Булутла кёче,
Таулагъа айланыб баралла.
Джайыб эришни,
Бишире ишни,
Сменледе тенг кызыла туралла.

Махтаулу, тири —
Аланы бири,
Сен да токаръ болуб ишлейсе.
Толуб муратынг,
Айтылыб атынг,
Бирин да аллынга иймейсе.

Темирни кесе,
Терк джона, теше,
Ишлейди станогунг, тохтамай.
Джюрек турурму,
Бирча урурму,
Къойсам сен джулдузну махтамай?!

Тилегим толур,
Насыблы болур
Сени табхан ёмюрлюк тенгиге.
Джанымдан суюген,
Ишчиге ийген
Джырым, назмум да сенсе меннге.

Кюн таякъла

Кюн таякъла,
Нюр таякъла
Кёк хауада ойнайла.
Бир джумула,
Бир къубула,
Кёзле кёрюб тоймайла.

Саугъа алыб,
Къууат салыб,
Кенг аламдан келелле.
Хар бир джерге,
Таугъа, тюзге
Нюрю бирча тегелле.

Тилеклени,
Джюреклени,
Боладыла къууанчы.
Табигъатны,
Хар бир затны
Аладыла джубаңчы.

Пюр тегюле,
Чууакъ кюнле —
Къалай игид хар джаннга.
Мутхуз болуб,
Тютюн толуб,
Чарс чабмасын чырт анга.

Кюн таякъла,
Нюр таякъла
Хаман джарыкъ джансынла.
Рахатлыкъгъа,
Къууатлыкъгъа
Белги болуб къалсынла!

Къач айла

Узунбоюн турнала,
Кёк мийикде тизилиб,
Таудан аууб баралла,
Къач келгенин билдириб.

Бош джелчикге тёзмейин,
Тюшедиле чапракъла.
Кюнден джылыу джетмейин,
Бузлайдыла суучукъла.

Джашил сыртла, тюрлениб,
Сары дарий кийгелле.
Джайлыкъладан семириб,
Малла къайтыб келгелле.

Къалын къара булутла,
Тубан джауумгъа айланыб,
Джерге джууукъ баралла,
Къыппа-къыппа чулгъаныб.

Артха къялмай битимле
Джыйылгъалла бир къялдан.
Къаланнгалла биченле
Узакъ бармай хар джолдан.

Джыл айланыб кёзюую
Алгъандыла къач айла.
Эллиле да къыш кюнню,
Баш бегите, сакълайла.

Экскаватор

Къурч темирден оюм бла
Ишленнгенди сау санынг.
Арый-тала билмеген
Таджалданды деу джанынг.

Техниканы ёсюуюне
Сен да сейир шагъатса.
Джюз адамны кюнлюк ишин
Тындыраса сагъатха.

Урчукъ кибик айланыб,
Къобан бойнун къазаса.
Тюбесенг да не джерге,
Хорларынга базаса.

Къурч чолпунгу толтуруб,
Мешналаны чакъыраса.
Тохтатмайын бирин да
Терк огъуна ашыраса.

Джолда

Машинасы бла, джууукълашыб элге,
Бек ашыгъыб келеди шофер джаш.

Чыкъды аллына — суу алыб келген
Субай санлы бир ариу къаракъаш.

Тохтады джаш, барыб тюз къатына:
— Сууунгдан ичир, эгечим,— деди.
— Ич,— деб къыз да, тура артына,
Джашыртын джашха къарамын ийди.

Эки сёз:—«сау бол» бла «халал болсун»—
Тенгден чыгъыб, бирге къошулдула.
Андан ары, айтылынмайын чырт джукъ,
Ала, къызарыб, кесек турдула...

Джаш чекчиге

Шум болгъанды тѳгерек да саулай,
Чекчи басханды кече къарангы.
Тубанлары тауку, тюзню аулай,
Къыш да ийгенди ачы боранны.

Бу джунчууда да, чырт кирпич къакъмай,
Мени джаш тенгим чекни сакълайса.
Джуртунга антынг эсингден чыкъмай,
Сагъайыб хар шыкъыртны джокълайса.

Сакълыгъынгдан, келалмайын базыб,
Тахсачы душман эрнин къабады.
Атланса уа, чегибизни бузуб,
Сауутунгдан терк ёлюм табады.

Электросваркачы

От джилтинле агъалда, чырылдай,
Темир эрийди, къын-къызыл кюйюб.

Сваркачы джаш, джюреги чыдамай,
Терк-терк къарайды, шлемин кѣлтюрюб.

Ышара, разы болуб кесине,
Джангыдан башха керек салды.
Алгъындан эсе ол бу ишине
Таукел терк огъуна узалды.

Майны кюнлери

Майны джылы кюнлерине
Къанатлыла суйюнелле.
Аба къаблаб юслерине,
Чегетле да кийинелле.

Кѣк къырдышха оюу салыб,
Гокка хансла чакъгъандыла.
Къурмач кирик, чыммакъ болуб,
Юй терекле чакъгъандыла.

Эллилеге тер тѣкдюре,
Чайкъаладыла сабанла.
Башлагъандыла кюушене,
Кѣк кырдыкдан тоуб, малла.

Илмугъа кюзгю

Суйюмлю джазгъы кюн, ашхам аллы,
Дунияны ариулукъдан толтурады.
Къарт, кюмюшча, чыммакъ-акъ сакъаллы,
Мияла коридорда олтурады.

Джангы тилленген туудугъу аны
Къойнунда ойнайды, тыпырдай, кюле.

Кёгюзтдю кьолчугъу бла толгъан айны,
Джулдузлу чууакъ кёкге къарай келе.

Ол, неда бирси джашчыкъды, тюзю,
Энтда аламгъа джангы джол саллыкъ.
Туудукъду илмугъа джарыкъ кюзгю,
Белгисиз джангылыкъны чыгъарлыкъ.

Джангы джыл

Таугъа, тюзге акъ тонун кийдириб,
Хар онеки айда бир джокълагъан
Джангы джыл келди, кесин суюдюрюб,
Джигер халкъым хорлам бла сакълагъан.

Къууанчдан толуб джырлайдыла джюрекле,
Табигъат да ариуду, джасаныб.
Айтылалла къууанчла, тилекле,
Берекетли тебсиле да джасалыб.

Емюрлеге рахатлыкъ эмда насыб
Джер юсюне бу джыл бла келсинле.
Алимле, тарихге алтын бла джазыб,
Бу джылны огъурун билдирсинле.

Къыш

Сабан ызла джукълайла,
Чыммакъ къаргъа бёлениб.
Тау суучукъла бузлайла,
Къышхы джелден илгениб.

Юй малла джыйылгъалла,
Джылыу табыб, баулагъа.

Кийикле джайылгъалла,
Ышыкъ излей, таулагъа.

Адамла да тонланы
Табу этиб кийгелле.
Хорлаб сууукъ боранны,
Ишге таукел киргелле.

Бийчесыннга атландым

Турама паркны ичинде олтуруб,
Джангы чыкыгъан газетим бла къолумда.
Ышардым, джюрегим бир тюрлю уруб,
Кюлюред мени кѳрген ол болумда.

Таньем ийнек сауучу бир къызны,
Сѳз айтыргъа уялгъанем бетден.
Башын сылай чыммакъ семиз бузоуну,
Сураты бла махталгъанды газетде,

Унамайды кюн да дженгил батаргъа,
Сагъатыма разы болмай къарадым.
Муратымы ачыкъ этиб айтыргъа,
Танг бла бирге Бийчесыннга атландым.

Урунуу

Сабий кюлген,
Насыб келген,
Урунуу, сени кючюндю.
Халкъны саулай
Сени алай
Сюйгени аны ючюндю.

Суу кѳобханча,
Деу Кѳобанча,
Алгѳа элтесе заманны.
Рахатлыкѳгѳа,
Эм шохлукѳгѳа
Учундураса адамны.

Тенгизлеге,
Кѳум тюзлеге
Тохтаусуз джолла саласа.
Хар миллетин
Тюз иннетли
Этиб тургѳан бир кѳаласа.

Ай джарыкѳ кече

Терезеден нюрюн тѳгюб кенг юйге,
Чууакѳ кѳкде рахат барад толгѳан ай.
Сейир кѳууанч келтиргенди кѳлюне,
Белляу айтхан джаш апаны, ийнакѳлай.

Акѳ бетчигин джарыкѳ айгѳа кѳаратыб,
Алты ай болгѳан Айшатчыкѳ джукѳлайды.
Бу кечени джаш ана да джаратыб,
Джатаалмайын, бешик джанын сакѳлайды.

Тилегим

Танг агѳарыб башлагѳан заманны
Не эсе да бир бек суюд джюрегим.
Сау дунияда джашагѳан хар инсанны
Юсюнден джангыз бу болуб тилегим:

Шахарла, элле кѳуш тѳгюнлей чачылмай,
Джер юсюне сейир тынчлыкѳ орналсын

«Уруш» деген ачы сәз сагъынылмай,
Хар кюн сайын быллай сабыр таг атсын!

* * *

Джаз кюнледе кетмегенча
Тау башладан булутла.
«Огъайынгы» эштмегенча,
Туракълайла умутла.

Мен да джашлай, сен да къызлай,
Кюн ашырыб барабыз.
Нек узакъды, айтчы, бузмай,
Бир тийреде арабыз?

* * *

Ай джарыкъда шоркъа суучукъ
Кюмюнча джылтырайды.
Тюз къатында гокка хансчыкъ
Аязчыкъда къалтырайды.

Амал табыб сорлукъ кибик,
Хапарынгы мен айгъа.
Сен узакъ джары кетгенли,
Къаб келеме былайгъа.

* * *

Къышхы боран, тохтамайын,
Тагнга дери чабады.
Акъ мамугъун аямайын,
Къара джерни джабады.

Ол да, солуб, джазгъа дери
Къар тюбюнде джукълайды.
Сабанларын багъа, элли
Джаз кюнлени сакълайды.

Къууанчынг да кетиб, суу къуйгъанча,
Тюберге да болурса бушуугъа.
Дженгиллик этме, шайтан джел ургъанча,
Къол силдеб, налат бере джашаугъа.

Умут юзмейин алда насыбдан,
Кюреш эсинги чырт бошламазгъа.
«Адам ёлмейди адам къатында»,—
Деб айтхандыла бурунгу нартла.

Билим эсе меннге акъыл билдирлик,
Кёкню аулаб, ракетагъа миндирлик,
Аны сюрюб не мадар да этерем,
Разы болуб космос таба кетерем.
Айхай, сени джюрегинге джетерге,
Мен билмейме къаллай атлам этерге.

Биринчи къар

Къышдан «келдим» деген хапар алыб,
Кюн ашыгъын тау артына ауады.
Дуннягъа бир тюрлю сюйюм салыб,
Сабыр-сабыр биринчи къар джауады.

Төрттизгинле

* * *

Саулукъ ийнек тынчайыбды. Кюушенед.
Сютюн бергенд, сау юйдеги тоярча.
Бир чибин да кьоймайд аны, кюрешед,
Ол тургъунчу кёрюнмейди кьоярча.

* * *

Джашлыгъымда, акъыл джетмей, кёб кере
Джетгенем да кьарт анамы джанына.
Джашауумда джарсыу, чырмау да кёре,
Ажым эте, сюркелеме аллыма.

* * *

Джангурлада тауда суучукъ кьозгъалса,
Къыйынд аны бир масхабха джыяргъа,
Зар джюрекли фахмулугъа кьадалса,
Кюч табармы аны аллын тыяргъа?

* * *

Къышлыкъланы баш джанына тирелиб,
Джашил чегет алтын тюрсюн алгъанды.
Тюбюнде да, капналары сюелиб,
Чалкъычыны джангыз кьошу кьалгъанды.

* * *

Кьобуз, харс да эшитиледи узакъгъа,
Къыз да, джаш да кенг арбазны толтургъанд.
Туудугъуна келин алыб кьарт акка,
Джангы тойну туурасына олтургъанд.

Ана джюрек башха тюрлюд, билгенге,
Кёзлерингден ичингдегин кёреди.
Ачыкъ этиб айталмайды да сеннге,
Джарсыуунга ол ичинден кюеди.

Тауушуна тынгыласам кюбузну,
Таулу кызыны кёргюземе кёзюме.
Джашлыгъымы джукъланмазлыкъ джулдузу —
Чакъырама ол кюнлени кесиме.

Мешна алыб ата джангыз джашына,
Къууансын деб, сюйгенича бошлады.
Кеси табды кыйышлыкъны башына —
Кёз джарыгъын авария бошады.

Юретеди бир кесинден къалгъанны,
Айхай, салмайд, мен кимме деб, базманнга.
Джукъ ишлемей, сёз бла башын алгъанны,
Бир адам да санамайды адамгъа.

Аджашханды джангур кече джолоучу,
Тохтагъанды, баралмайын чырт атлаб.
Узун сыртда къарангыда болуучу —
Сора анга джол ачханды, кёк чартлаб.

Къанатлыла толтургъалла чегетни —
Джангы кюннге къууанч байрам этелле.
Бир къаууму къоюб мында гёзетни,
Уя ишлеб, джашайыкъ деб кетелле.

Кюн таякъла сабанлан къыздырыб,
Тёгерекге алтын бояу джагъалла.
Гюрбе толду, дженгил джет деб кычырыб,
Комбайнала тизгинлешиб баралла.

Балий терек терезени тюбюнде,
Чыммакъ чагыб, чайкъалады джелчикде.
Гитче кызычыкъ, къол булгъайды меннге деб,
Къууанады, джити къараб тюлчюкге.

Чабышдыла бабушчукъла суу таба,
Узайгъанны ол бирчиги джокълайды.
Аналары, «къыйынлыкдан сен сакъла», —
Деб, аланы джагъачыкъда сакълайды.

Къуюлдула тамчыла, кёк кюкюреб,
Аланы да къургъакъ джер терк джутады.
Разы болуб табигъатны кючюне,
Ана къыз да башын ёрге тутады.

Аманлыкъны сюрмейин аманлыкъ бла,
Акъыл тыйса билекни тели кючюн,
Хорлай билсенг аллайны адамлыкъ бла,
Бюсюреу табарса ма аны ючюн.

Гузабалаб ашыкъдырад энишге,
Бауурунда Къобан къураб Минги Тау.
Учхал тарда аны буруб тюзлеге,
Мелхум этген берч къоллугъа минг махтау!

Битим уллуд, ташыйдыла мешнала
Ол байлыкъны, сынджыр салыб, ындырдан,
Ата джуртну гюрбесине ашыра,
Ышарады элчи къараб ызындан.

Россияны къан тамыры Волганы
Джагъасында олтурама къозгъалыб.
Ма бу джуртладад Ленинни туугъаны,
Аны ючюнд — къарагъаным сукъланыб.

Джылла саркъа, махтау бере джашлыкъгъа,
Озсала да, келмейд къайтыб, ол — хакъды.
Тюз уруна джетдинг эсенг къартлыкъгъа,
Ата джуртунг ол кюнюнге бек сакъды.

Буту агъач, туудугъу бла джубана,
Огъурлу къарт олтурады ныгъышда.
Школдан келген сабийлеге къууана:
«Бир саным бош къалмагъанд» — дейд,
урушда.

Джыл ичинде джангур, къар да джауады,—
Хар чакъны да барды бирер игиси.
Мени сартын, кёбню юсюн джабады
Гокка ханслы джай биченни ийиси.

Тизгинлешиб, къур-къур эте, турнала
Чууакъ кёкде къыбыла таба баралла.
«Иги джолгъа барыгъыз» деб, къол булгъай,
Джашчыкъла да мыдах болуб туралла.

Игилигинг къозгъайд аны «безгегин»,
Асыры зардан къуу терекге ушайды.
Джалынсызлай кюйдюргенди джюрегин,
Ол насыбсыз энд кесинден бошайды.

Джарсыуунга джашау джолла болуучу,
Болушурма, билгеними айтырма.
Узакъ джары эсем да мен джолоучу,
Себеб излей, арбазынга къайтырма.

Шыктырт энтсенг, кирпичлеринг къакъмайла,
Чекчи шохум, сен тюз болдунг антынга.
Кюн тубюнде сабийле да ойнайла,
Таурухдача, махтау бере атынга.

Айт, юрет — сен уллуса, ангылыса,
Сагъыш этмей, сернек тобча, къабынмам.
Айтханынгы, акылы джегиб, алалсам,
Джашауумда мен ажымлы абынмам.

Къалакъчыгъы кълда ойнай, тохтамай,
Ташчы ташны алай ариу салгъанды.
Сейир юйдю, кълалай кългойгъун махтамай,
Кесеп кетиб, уста аты кълалгъанды.

Къара суучукъ, тыйыла, къл болгъанды,
Тап-тазады, кёк кёрюне тубюнде...
Джюрегеме тюрелгенлей кълалгъанды
Ылай болса адамлыкъ деб юсюмде.

Тизгинлешиб, таугъа чыгъыб башладыкъ,
Таукел эте, тюк аллыкъча тау кълшдан.
Терлесек да, мычымайын, атладыкъ,
Муратдача, ингир ала аушдан.

Къымылдагъан табарыкъды, кѣреди,
Неда барды, этерик тюлд чырт азлыкъ,
Байлыкъ, насыб бары мендед дер эдим,
Джан нѣгерим болса иннет тазалыкъ.

Юйге игилик деб кирсе, унутмай,
Туз-дамымы разы болуб салырма.
Аман иннет нѣгер эсе, дерт тутмай,
Акъыл сѣз бла аны онгун алырма.

Къумурсхала, бир джорукъгъа джыйылыб,
Баш алдатмай кюрешелле, ишлейле.
Къауум адам, бетлерине сыйыныб,
Ишлемейле, семизни уа излейле.

Буз ургъанды, къаралгъадла сабаңла,
Мюрзеучю уа эс ташламай кюрешед.
Битимлеге къураштыра амалла,
Эллилеге хар атламны юлешед.

Ийнек сауа хорлагъанса кѣблени,
Махтау, сый да келтиргенсе атынга.
Сыйлы къанга тургъан джерге кѣб келиб,
Элчи джашла къарайдыла картынга.

Елюк алыб барадыла энишге,
Джашау алайд, анга кёзюу келгенди.
Джашчыкъ джетиб кыйырмадагы кишиге:
«Атта, келин кызычыкъ табды»,— дегенди.

Сыйлыд эски юйюбюз биз ёскен,
Аны орпун дуньада джукъ толтурмаз.
Ата юйюн кёз гинджича кёрмеген
Халктын, джуртун суйюб бир да онгдурмаз.

Джарык. Чолпан батыб барад билинмей,
Аны ашыра джулдуз джангур джауады.
Тау джайлыкда бу сейирге эс бёлмей,
Таулу кызы да ийнеклери сауады.

Кишиликден юлгю бере тёлуге,
Сюелелле нартла кибик кыяла.
Кыйынлыкны, кыуанчыны да кёб кёрген —
Аладыла оюлмазлык кыалала.

Табигъатда ариулукну юлеше,
Суу джагъада ёседиле терекле.
Билалмайын, боран джетди, кюреше,
Тамырланы кетгенлери теренге.

Почтачыбыз айланганды ёргеге,
Толу сумка, тору аты тюбюнде.
Огъур хапар келтиргин сен тийреге —
Ашхылыкъны хар ким сакълайд юйюнде.

Кюзгюдеча кёрюнеди кёзюмде,
Джашаууму зауукълугъу, ачыуу.
Къазауат джылед — кетмейди чырт эсимден
Гитче тары гырджынчыкъны татыуу.

Ариулукъну излей эсенг, келликсе
Эл ичинде къара суугъа бек эртде.
Таулу кызыны челекле бла кёрлюксе —
Джалларыкъса ауруу таба джюрекге.

Гокка хансла баш ие сын ташына,
Джол джанында солдат къабыр джукълайды.
Узакъ джерде тилек тилей джашына,
Эртден-ингир чалбаш амма сакълайды.

Сабийликден адам этген кюрешиб,
Борчу уллуд, Ата джуртну, ананы.
Джюрек джылыу бергендиле юлешиб,
Насыблыбыз. разы этсек аланы.

Джашау — кюрешге къарнашды, билебаз,
Кюреш а — таугъа чыкыгъан ташлы джолду.
Артха турмай аллай джол бла келебиз,
Бюгюн бизге хорлам берген ма олду.

Ташны ташха ташчы уста салады,
Алтындыла аны берчи къоллары.
Этген юйю бирер сейир къалады —
Арый болмаз ол адамны санлары.

Темир бетли, сослан ташлы къаяны
Ортасындан къара суучукъ чыгъады.
Кёб кюрешиб, хорлагъанды ол аны,
Энди таукел баш энишге агъады.

Къарнаш шохлукъ, ёкюл болуб заманига,
Кенг джуртумда тийген кюнча кёрюнед.
Джол кёргюзе миллион мугур инсанга,
Байракъ болуб, джарыкъ нюрю тёгюлед.

Аккабыз турса да, къарча, агъарыб,
Хар сёзюнде барды бирер магъана.
Тынгы табмайд, ууакъ ишни баджарыб —
Энтда олду, юйге ара багъана.

Кече кёкде, джулдузланы ичинде,
Бирн учуб, кёюб кетди джол ызын.
Бек узакъда, сукъландыра кесине,
Тангига дери турад мени джулдузум.

Джаш терекге джити балта тийгенлей,
Къараб кёрчю, джуммай-джуммай джылайды.
Шош джелчик да, ахсынганча, билинмей,
Кесилгенин чапракълары сылайды.

Сабан агъач, джер сюрмесенг, тот болуб,
Джылтырамаз, джау сюртсенг да ачылмаз.
Ишден къачхан, салкъын джерде кёб солуб,
Дыгалас бла кечинсе да, джарымаз.

Таннан чыкыгъан шоркъа суугъа тийирсенг,
Джай иссиде тёзалмайла къолларынг.
Тери баргъан бетни джуууб тебресенг,
Дженгил болуб, ишле дейле санларынг.

Джазгъы джангур, ары джибер дегенча,
Тереземи къаты-къаты къагъады.
Чомартлыгъын билдирирге суйгенча,
Къоз терекге мынчакъчыкъла тагъады.

Орнатханед кстер джыл кѣзауатха
Уллу джашы, кертмечикни келтириб.
Энди бюгюн ол терек бла кѣарт акка
Сѣлешеди, башын ёрге кѣлтюрюб.

Кѣк чартлайды, джилтинлери от джана,
Кѣз ачдырмай, кѣаты джангур джауады.
Учхаралай кѣалмасын деб ол джаны,
Ишин этиб, кенг дупшурдан ауады.

Сюймеклигим, кѣзлериме атыб ауну,
Кюйдюргенди, джыламукусуз джылатханды.
Ахыры татлылыгыын бу джашауну,
Ачыкѣ этиб, джюрегими джырлатханды.

Сылтау таба менме деген джашлагѣа,
Бош чирките болурмуса юсюнгден?
Сен базаса узун чачха, кѣашлагѣа,
Эсле бираз, айыб алма кесингден.

Ташы, суу багѣалыды кѣзюнге,
Туугѣан джуртунг, джанынг кибиѣ, татлыды.
Бек узакѣда кюн табсанг да кесинге,
Ол джашауунг — джайдакѣ мининген атлыды.

* * *

Джаз келгенди, табиғатха нюр салыб,
Джашил кийгенд терекледе хар булчукъ.
Джангы атхан джарыкъ тангыга къууаныб,
Къанат къагъа, джырлайд кёкде булбулчукъ.

* * *

Джашнаталла, кёз алдайла, келбет салыб,
Гокка хансла тенгизлеча тюзлени.
Табмазса быллай сейирни, айланыб,
Нюр джандырыб, сукъландыргъан кёзлени.

* * *

Келгендиле берекетли къач айла —
Тёгерекде мюрзеу, кёгет толуду.
Халкъгъа берген бу байлыкъны ма былай,
Урунганны джигер берчли къолуду.

* * *

Сюеме джашауну. Амма кишиге,
Мен былайма деб, чыртда махтанмайма.
Деменгили баджаралмасам ишими,
Ингирде юйге джарыб къайталмайма.

* * *

Кюрешеме, тенгизде тамчыча,
Къыйынымы бере туугъан халкъыма.
Сау бол деген сёз эштсем разыма,
Башха бир джукъ излемейме халкъыма.

★ ★ ★

Адам къалай излей эсе хауаны,
Таулу тамам алай излейд таулары:
Анда суула — джюрегини къаныды,
Хар агъачы — башха болмай, саныды.

★ ★ ★

Мен — таулуну туудугъу таулума,
Таула бла биргеди джаным.
Таула ючюн тѣгюлсе разыма
Керек кюнде джюрек къаным.

★ ★ ★

Джурту ючюн тѣкгелле джюрек къанны,
Емюрлеге ёлмезге деб туугъалла.
Туудукълары джарытадыла заманны:
Ала бюгюн ата орнун тутхалла.

★ ★ ★

Сени юсюнгден назму этсем,
Кѣб ариу сѣзле чыгъалла.
Билмейме — кесинг бла тюрбесем,
Ол сѣзле менден бугъалла.

★ ★ ★

Кѣкен тюрбе уячыкъгъа аралыб,
Талгъыр джылан джууукълашыб келгенди,
Кѣк бла джерге сыйынмазча, таралыб,
Сора чыпчыкъ анга чабыб ёлгенди.

Стауатда уллу кертме терекни
Шыбыла урду. Джаныб ауду ол джерге,
Орну къуу-шуу болмазча, джетеклери,
Джоппучукъ джыйылыб, къобдула ёрге.

Чууакъ кюндю. Кёк къырдышда тайчыкъ,
Керпеслениб, ёрге-энишге чынгайды.
Арлакъда да, бир къарт алаша, ачыкъ
Сукъланганча, тайгъа терк-терк къарайды.

Байды, уллуд ана тилим, аламча —
Элчиледе кёраллыкъбыз биз аны.
Ишек этген багъалатыр анача,
Китабларын окъуб кёрсе Къайсынны.

Ингир ала ийнек келед ёкюре,
Тиширыу да джолгъа чыгыб джокълайды.
Къолчугъунда кружкачыгъы кёрюне,
Гитче къызчыкъ дженгил сау деб сакълайды.

Балчы къошда, гадро салыб башына,
Рахат атлай четенлеге айланды.
Бери келген джашчыкълагъа ышара,
Таракъланы эм игисин сайлады.

Джайгъы кюнню таякълары, нюр тѣге,
Дуу джандырад къар таулада башланы.
Тауушлары эшитиледи ёзеннге,
Джангы танг бла чалкъы чалгъан джашланы.

Муал болду гокка хансчыкъ арбазда,
Заман келиб, табигъат бой салдырды.
Сакъал джюлюй къарадым да, хончамда
Бююн джангы акъ тюк энтда табылды.

Къач келгенлей, махталыучу къайынны
Чапракълары джерге тюшюб башлайды.
Наз терек да тюз эриннде къаяны
Тюрленмейин, джыл узуну джашнайды.

Джан аямай джигитлери Морх башыны
Сакълагъалла ауушланы, тарланы.
Джыламугъу джыйылса хар ананы,
Эритиред ала джатхан къарланы.

Биз — хоншула, къатыбыз бла сен озсанг,
Камсык эдим, къачыучанем джылатыб.
Джылла ётдюле, чырайлы бир къызса,
Энд джашайса джюрегими джылытыб.

Кенг джуртуму кыалайында болсам да,
Шохларыма юйюмдеча тюбейме.
Мен аладан тансыгымы алсам да,
Тууб ёскен тау элими кюсейме.

Джыйылсала рахат келиб ныгышха,
Сюелебиз орун кююб кьартлагъа.
Юретселе игиликге, ашхыгъа,
Ушайдыла таурухлада нартлагъа.

Акъ мамукъгъа бёленгенд да дуния,
Боран келгенд сынау салыб хар джаннга.
Туудукъчугъун кьаты кьысыб кюйнуна,
Джылы юйде таурух айтад кьарт амма.

Таулу ана, хоншулагъа да разы —
Къууанад, туралмайды бир джерде.
Диплом алыб келгендда уллу кызы —
Дохтур болуб ишлерикди бу элде.

Мешна бла бара-келе шахаргъа,
Сау кечени джол юсюнде ашырдыкъ.
От хонпума джанчыкъ тууду, танг ата;
Алгыш эте, джарыкъ болдукъ, ышардыкъ.

Джюджеклерин гузабалаб чакъыра,
Тынгысызды, къанат джая гурт тауукъ.
Джыйылдыла балачыкъла, кытчыра,
Рахат болду. Энди этед ол зауукъ.

* * *

Тюзлюк, тюзю, боран, шыбыла алмагъан,
Къуршча къаты, тамам эмен терекди.
Джашауунгу кемедеча чайкъалгъан
Кёзюююнде артыкъсыз да керекди.

* * *

Эшек арба рахат кетиб барады,
Тар джолчукъда — болур аны бир иши..
Не эсе да ашыгъад деб къарады
Самолётха юсюндеги къарт киши.

* * *

Артист бошаргъа сюймекликни джырын,
Бир кесекге уллу джабыу ийилди..
Къарт олтургъан ал шиндикден акъырын:
«Эх, джашчыкъ», — деб джангъа таууш
эшитилди.

* * *

Анам салыб, туч аякъны табхагъа,
Ма къыркъ джыл болду, къарайд ол анга.
Къарнашым, кетиб бара къазауатха,
Суусаб ичиб, узатханед дейд майга.

Не байлыкъда келе-кете барлыкъды,
Бир джорукъда туталмазса чабсанг да
Ачы сѣз а джюрегингде къаллыкъды,
Унутулмаз, юсюн не бек джабсанг да.

Булбул тауушлу сабий садха барсанг,
Башха болмай гюллю тала ачылад.
Къалай сейирд, сабий оюн, къарасанг,
Ымараса, сагъышынг да чачылад.

Джилтинлери, юсге тюшсе къабыныр,
Тѣш юсюнде таб тутмасанг кыычхачны
Сабийледе не сыркыу да бой салыр,
Джюрегине таба билсенг ачхычны.

Атылтыучу, урушда буйрукъ алыб,
Кѣпюрлени, кѣб джолланы чачханды.
Ишлейд энтда, хончала да атъарыб,
Джайлыкълагъа тау джолланы ачханды.

Кирит не гитче болса да, салынса,
Умлу юйге адам иймей къояды.
Кертиспчи, джангыз сѣз айтылса,
Сау сагъатлыкъ ётюрюкню ояды.

Бир тиширыу къалын, берне бергеннге,
Урушаед, юйге келин келгинчи.
Энди анга, «къалайд келин?» — дегеннге,
«Къайдам, — деди, — берне келиб билгинчи».

Солуйбуз деб, тенгиз таба ётелле,
Джюклери бла джолла сала арагъа.
Ай айланыб, андан къайтыб келелле,
Сингедиле сора сатыу хапаргъа.

Джаш да, къыз да суюдиле бир-бирин,
Джууукъ, тенг да аны ариу билелле.
Джамагъатха ачыкъ этиб бермейин,
Айт, сора, нек къачхан атлы этелле?

Къабыргъагъа сылаб-сыйпаб тагъалла,
Кир къондурмай багъалатыб кюйюзню...
Сабий, къарт да аны юсюнде туралла, —
Езге, алай сыйламайла кийизни.

Чемер къолла джан салгъанча, кюйюзле
Мюйюшлеге джыйылгъалла байланыб.
Кюн кёрмейле, къабыргъаны кюсейле,
Тюкенледен нек келдиле сайланыб?!

* * *

Къызыны суйюб, кѣб айланыб ызындан,
Адети бла келечи да ийгенди.
Юйленелле. Къызчыкъ тууад бир джылдан,
Энди кюеу кирпи тон нек кийгенди?

* * *

Кѣб джыл ишлеб, этаж юйню бошайла,
Кирит сакълайд эшиклерин энд аны.
Джай да, къыш да аш юйчюкде джашайла...
Сапын туйюб, кимге ишлегенд къаланы?

* * *

Хар назмугъа суймекликни джайгъанса,
Аны юсю бла кѣб затны кѣресе.
Юй бийченги къызчыгъынг бла къойгъанса,
Энди бир айт, кимге ауаз бересе?!

* * *

Бурундан да адеб, намыс, адамлыкъ
Сатылмагъанд не ачхагъа, алтыннга.
Ол затланы хорлагъандда аманлыкъ
Бир къауумла санамайла олтаннга.

* * *

Саудюгерд, сау къралд айланнган джери да,
Намыс, сый джокъду аллайны юсюнде,
Сабийлерин ёксюз этиб эри да,
Бѣркню кийиб къалай турад юйюнде?

* * *

Мермер ташда кёрюб алтын харифле,
Биреулен да сый табаргъа базгъанды.
Къотур ташха, кёзю къараб харибни,
Арба джау бла сора атын джазгъанды.

* * *

Къайракъ уруб чыкъса тилчи тилине,
Уюб тургъан сау тийрени джау этер.
Ата, бала бир-бирине илине,
Эл махтагъан юйдегини шау этер!

* * *

Элде туруб мал тутмайын джашайды,
Сёзге уста, кесин залим тюзлейди.
Уф-чуф эте орамланы санайды,
Тебсиде уа джауорунну излейди.

* * *

Иги адам иги сёзю айтады,
Бушууунга себеб излеб, болуша.
Аман адам къайгъы излеб къайтады,
Аманлагъа аман затны соруша.

* * *

Белляуу бла сейир макъам эштиле,
Бешик джырны бек айырыб сюеме.
Сабийлигим тюшгенди да эсеме,
Джюрегими кылларына тиеме.

* * *

Джашы урушдан къайытмайын къалгъан
къартны
Эслеученбиз, бир затны джокълагъанын.
Къанлы тюзден келген ахыр къагъытны,
Кёкюрегинде дуача сакълагъанын.

* * *

Джара салыб кийик бауш къанатына.
Учалмайын джерге тюшгенд бек арыб.
Нёгерлери, джыйылышыб къатына,
Къычыралла, къоюб кетмей туарыб.

* * *

Тийреде джашчыкъла киргелле «урушха»,
Чабыша, эсчиклери кетиб бир анга.
«Джашчыкъларым, оюн ойнагъыз башха» —
деб тиледи, къараб тургъан къарт амма.

* * *

Талгъыр джылан къанын эмед макъаны —
Къычырыгъы джан тамыргъа джетеди.
Кёрмегенча, эштмегенча ма аны —
Къатындагъы суугъа чынгаб кетеди.

* * *

Ауушханд къарт. Арбаз толуд адамдан,
Юй ичинде эшитиледи бир-бир сарын...
«Эсингдемид, Ёмюркъада чалкъыда», —
Деб биреу да бардырады хапарын.

Бир эркини тиширугъа артыкъ сёз,
Эштдирирге ёч болгъанын кёргейме.
Чыгъармазча джыламугъун ана кёз
Кюреширге кесиме сёз бергенме.

Терин сюрте, берч къолу бла ишлеген
Хар къуру да джангылыкыгъа базады.
Бир къауумда, тюз дерикди эслеген,
Къутургъандан халкъ адетни бузады.

Кёрюнеди эл билген махтанчакъ джолда —
Тили бла даурбазны къагъады.
Болумсузду, джукъ келмейди къолундан,
Сёзлени уа джараштырыб тагъады.

Адет бла эм багъалы къонакыгъа
Бередиле алтын, кюмюш къаманы...
Бир-бирде аллай сыйны, санаб джокыгъа,
Джюрекге уа нек сермейдиле аны?

Джара салсанг, неда сынса сюегинг,
Къараб кёрюб, балхам салыб байларса.
Сюймектик бла азаб табса джюрегинг
Сау этерча къаллай дарман сайларса?!

Толу юйюнг, джылынга да къарамай,
Сюймекликден ханар келиб къалмасын.
Адамлыгъынг хорланмасын, хорламай,
Джамагъатынг сеняге айыб салмасын.

Заман келсе, тѣзалмайын бой сала,
Туудукъ тууа, ата-ана къарт бола,
Гяхиникге хорланганча къуу къаудан,
Джазыу алайд, кетиученбиз джашаудан.

Эсириб, билмей барырын къалайгъа,
Сора сайлагъанд балчыкъны арасын.
Адам атны нек берелле быллайгъа —
Сени джауунг ол сыфатха къарасын!

Тауукъла турсунла деб эркин тоюб,
Юй иеси аслам къуйса да ашны,
Джанлайды алайдан бири, аны къоюб,
Юреннгенича, къазаргъа багушну.

Элчилерим сабан сюре, мал кюте,
Берч къолла бла махтау ала джашайла.
Джаш тѣлюню ашхылыкъгъа юрете,
Сѣзлери бла алимлеге ушайла.

Джелбаш гугук кеси табхан гаккысын
Атыб джанлаучанд башха бир уягъа.

Джокъ эсе ана болурча ангысы,
Джаратылмай къалгъаед дуниягъа!

Келин кслед. «Волгала» да тизилиб,
Къычырталла — ол эштиле хар къайда.
Сёлешеди бир къарт, бели да тюзелиб:
— Эй, керегед атлары бла орайда!

Бирча турад мингле бла ёмюрлени,
Кюн, аламгъа таякъларын юлеше.
Эске алмай хауа тюрлениулени,
Бир-бирде кюнню терслейбиз, сёлеше.

Бир игилик излегенча башына,
Бек устады аман хапар джыяргъа.
Этеклери джел-джел эте, ашыгъа,
Джолгъа чыгъад сора аны джаяргъа.

Тарихны болуб керти ачхычы,
Таи ёмюрню, космосну да сюебиз.
Учунган джаш джюреклеги бачхычы —
Китабланы аны ючюн сюебиз.

Тенгиз бла кёк кёрселе да бир-бирин,
Джокъду мадар, алагъа тюбеширге.
Алайд энди. Сюймекликни гюллерин
Юшютгенсе. Джокъду сёз сёлеширге.

Джангурдан ырхы келиб, эл ичинде
Къара суучукъ кир болгъанды, бокъланыб.
Толу челекле алгъанын ингирде
Унутуб кетгенд биреу, ачыуланыб.

Зор джашауну артыкълыгъын, азабын,
Эски джырла, эштиученбиз биз сизде.
Тенглешидире бу тёлюню заманын,
Орун бергенбиз джюрегибизде.

Джангы джылны сакълайбыз, табыб гюлле,
Алгъын эсе, алдагъы игиликге.
Джазгъы къарча къорасала да кюнле,
Джашау алайд, алмайбыз аны эсге.

Къышхы кюн арбазда, юйден умутлу,
Шорбат чыбчыкъ учады, аш тилейди.
Къарамы бла: «Башхалача, джуртуму
Къоюб, джылы джерге учмадым»,— дейди.

Джигитле къанат, ёлгенден да акъмазча
Къан тамчы, чырмалгъанса, къара джамчы!
«Заман келди, къылыч алыб чабмазча»,—
Дсб айланады, сени кийиб малчы.

Сюеме, тюзюн а айтайым сеннге,—
Джулдузладан бойнунга мынчакъ такъмам.
Къол аязда да тутмам, санаб кюннге,
Кертиси — джюрек джылыууму аямам.

Аллына эки, ызына бир атлай,
Юйге киргенлей, аузуу от чакъды.
Ичкичи атадан башларын сакълай,
Анасы сабийле бла къачыб чыкъды.

Больницагъа тюшдюм, ауруу хорлад да,
Къол керек болду юй джумушларыма.
Джунчумадым, тындырылды хар зат да,
Мен къор болайым от хоншуларыма!

Сейирсиниб къарайды ат чабышха,
Кенг дуппурну тыкъ толтуруб, джамагъат.
Акътуюкъ къаллыкъ тюлдю чыртда артха
Деб тургъанлай, къушча джетди башха ат.

Адамла ариулукъгъа этиб юлгю,
Махтау теджеселе да танг чолпаннга.
Багъалыд бир ышаргъаны кюнню,
Джашау бере дунияда хар джаннга.

* * *

Бир ракета кѣулуукъ эте адамгъа,
Къанат болуб чыгъарады аламгъа.
Бир ракета атом от бла кѣоркѣутад,
Адам улу аны билиб сакъ турад.

* * *

Кѣууанч этед джыйыб тенгин, джуугъун,
Хоншум аскерге ашырады джашын,
— Келмесин — деб, — кѣралгъа ачы
кѣуугъун, —
Тѣрде сыйлы кѣарт башлады алгъышын.

* * *

Айтычалла, тыныласанг, биреуле,
Сынагъанбыз, кѣыйынды деб сакъларгъа.
Мен билген а — элтеди тик ѳргеге,
Себеб бола атламынгы кѣатларгъа.

* * *

Сѣз ариуун айта, табсыз кюнюнгде
Ичинден, «ох» деб, кѣл кенгдире кѣарагъан,
Адамлыкъ ышан болмагъан юсюнде,
Аллай тенгнге тюбесин сени кѣаргъагъан!

* * *

Кѣум тюзледе, кюн кюйдюре, джолоучу,
Кѣаннган кибики суугъа тюбеб тогъуса,
Бард кѣылыгъым туура алай болуучу,
Хайям джазгъан тизгинлени окъусам.

* * *

Дунияда джашаууча сьоеди,
Неда болсун, стол кыйырда олтурса,
Джукъ соргъанга къашын-башын тьоеди,
Не этеред керти ишни толтурса?!

* * *

Мыдах болсанг, къара сабий кёзлеге,
Балхам болуб, джюрегинги басарла.
Элте чууакъ кёкте, гюлю тюзлеге,
Сен ышары мадарланы табарла.

* * *

Тёрт джылны ёлюм бла джашау базманда
Кюрешдиле, кызыл къанла бла джууулуб.
Хорлады джашау майны тогъузунда,
Адам улу къара кюнден кьутулуб.

* * *

Бушуу, сарнау джюрекге джара салгъац,
Сёл болду, заман хорлад да аланы.
Дыгалас этгени кёзюмде кьалгъанд
Ауругъан сабийине джаш ананы.

* * *

Тиширыула, тойда кюсулюк сайлай,
Бир джашха къараб, кёб сёз кьозгъадыла.
Сюзюле сьфатында эли кьоймай,
Адамлыгъын а бир да сормадыла.

Къызгъан джюрек, къанын ийиб къолунга,
Джаз деб тюртсе, фахму кесин сакълатмаз.
Ол джокъ эсе, хаес чыгъар да джолунга,
Кюрешсеяг да чырт аллынга атлатмаз.

Кёзлеринге кёзлерим бла тубесем,
Кирпиклеринг джашыралла аланы.
Дарман бармыд джюрекке, излесем,
Сау этерча ала салгъан джараны?!

Толу юйдеги джашарча болуб мекам,
Къая таш ташчыгъа сый келтиргенди.
Эитда андан ёмюрю айырылмам
Дегенча, таш сын болуб сюелгенди.

Бир къарачы хар миллетге эсле да,
Тюрлю-тюрлю къурайдыла джаншауну.
Тили, дини башха тюрлю эсе да,
Адамдыкыгъа бирча беред мактауну.

Хар такъыйкъа атлам къоша ёмюрге,
Чегетлени айландырад кёмюрге,
Ол атламны джуртум таукел этеди,
Боранда да ауушладан етеди.

* * *

Чегетде айлана барыб джашчыкъла,
Табдыла, тот кескен солдат касканы.
Чыпчыкъ уячыкъ этиб балачыкъла,
Чыгъаргъаны, сейир этди аланы.

* * *

Кёб сёз айтабыз, ананы атына,
Кюрешебиз деб чачы агъармазча.
Алайд, сакъ болайыкъ сау заманына,
Елгенден сора, артда ахсынмазча.

* * *

Бурундан да таулада адет:
Кукалыкъга джокъду сый, махтау.
Аны тута, мен — ишчикъол Маммет,
Джакъмайма бир тизгиннге бояу.

* * *

Бир тиширыу, саудюгерли кызы бла,
Алтын, кюмюш... джыйгъанд байлыкъ,
ёмюрлюк.
Тохтамайды, барад энтда ызы бла,
Сейири уа — чыртда чыкъмайд кюсулюк.

* * *

Адамлыкъны аз шарты да болмагъан,
Саудюгерни къанлы джауча кёреме.
Сау миллетни бети бла ойнагъан;
Аны юкюи ит приятыи береме!..

* * *

Ана тилни бек балсытат,
Тынгыласанг, сёзюнде.
Ол тилде уа сёлешмейди
Джангыз бири юйюнде.

* * *

Январь айда, план толлукъду,—
Деед, байракъ алгъанча.
Энд тынгылайд, ауузунда,
Къууут джуммакъ болгъанча.

* * *

Ат, бет атаб юсюнден,
Чиркитеди джашланы.
Энди ала къарамайдыла,
Бояса да къашланы.

* * *

Къатын ала, къатын къоя,
Адамлыгъын джойгъанды.
Энд джазыуу хашкен этиб,
Джолгъа атыб къойгъанды.

* * *

Ай джууунад Къобан сууда,—
Мыдах джаш анга къарайды.
Сюймекликге хорлатханды—
Мадар излеб, джюрек тарайды.

★ ★ ★

Сатыу эте джашыртын,
Север таба ётгенди.
Анасыны ёлгенин
Алты айдан эшитгенди.

★ ★ ★

Бек сюеед,
Харам хакъны ашаргъа
Энд тюшгенди
Узакъ джерде джашаргъа.

★ ★ ★

Дуу джанса да джарашмайла,
Кийимлери юсюне.
Бир къараса иги эди,
Он атламдан кесине.

★ ★ ★

Складында кёб джылланы
Товарлапы къысады.
Сейир тюлдю сюд барады,
Энди аны къусады.

★ ★ ★

Джюджеклерин гурт тауукъ,
Дженгил джыйды джаугъанлай.
Адам улун джер ана
Сакълагъаед ма алай.

* * *

Джунчуулу къарангы кече,
Хорланды танг жарыккъа.
Бой салмайын къатдыр белни,
Джазыу берген кыйынлыккъа.

* * *

Эжиулери таугъа-тюзге эштите,
Джырлайдыла Абхазияны къартлары.
Джашау ючюн кюрешиуню юлгюсю
Аладыла бу кюнлени нартлары.

* * *

Толу юйю, туудукълары,
Тамам табханд тилегин.
Синигенд джангы сыймекдик,
Энди анга не дегин?!

* * *

Джашкы кълун сууукъ суугъа
Тийирмейин ёсдюрдюле.
Ишлемейд деб джыйдыла да,
Джылау болуб, ёкюндюле.

* * *

Тамызыгъын эм алгъа
Ол салады отума.
Бир къабынны тенг этген —
Къор болайым хоншума.

* * *

Таб болса кесине,
Къарагъа акъ дерикди.
Налат болсун аллайгъа,
Халкъны сатыб иерикди.

* * *

Аууз джара сау болмайды,
Сакъ болайыкъ биз анга.
Сёз ариуун къызгъанмайыкъ —
Ол балхамды хар джаннга.

* * *

Хар адамны хыртха ура,
Сёлеширге бек сюеди.
Анга джангыз сёз айтылса,
Къашын-башын туюди.

* * *

Танг аллы бла
Юйюн-башын джокълады.
Келе келиб,
Къарт самыр бла джукълады.

* * *

Джыйылыуда бир къауумгъа
Ичелле деб сёз джетдирди.
Сора, тюкен эсге тюшюб,
Сагъатына кёз джетдирди.

* * *

Тюз сыртындан
Тюшгенди да балчыкыгъа,
Энди хурулдайд.
Джатханча кьун джастыкыгъа.

* * *

Эки назму
Чыгъаргъанлы газетге.
Энди кесип
Санаид уллу постге.

* * *

Таулума деб кычырады,
Аз да анга джукъ айтханыга.
Керти таулу этмейд алай,—
Анда ангы джетмейд анга.

* * *

Тюрленмезлик табигъатды,
Ариулукъну анасы.
Чырт кечмейди адам кьолну,
Анга салгъан джарасы.

* * *

Ол ишинде тамадагъа
Сёз ариуун табады.
Юйюнде уа адамларын
Къайыр итча къабады.

* * *

Юйдегисин
Джаны кирик сюеди,
Джукъ тартса уа —
Кири тонун кнеди.

* * *

Бек сюед,
Саулукъ ючюн тартыргъа,
Энди келгенд
Больницагъа джатаргъа.

* * *

Шохайчыкъла
Джюзюшерни тарталла.
Гютдю болуб,
«Жигули» бла джаталла.

БАШЛАРЫ

Коммунист партиягъа	5
Къарачай таула	6
Джѣгестей	7
Минги тау бла ушакъ	8
Къобан	11
Багъалыса Къарачайгъа. Тарас Шевченкогъа	13
Ишчи къолла	14
Бархозланы Аскерни джыры	15
Къарт атам	16
Къуру джазгъа тюдю	17
Ташчы кыызгъа. Джыр	17
Ийнаныб сени сѣзюнгс. Джыр	18
Кече	19
Къобанны джыры	20
Мени сюйгеним аллай джашды. Къызыны джыры	21
Бетончу	22
Учхул тар	23
Токаръ	24
Джанкъылыч	24
Къобанны тыйгъан таулугъа	25
Токаръ кыыз	28
Кюн таякъла	29
Къач айла	30
Экскаватор	31
Джолда	31
Джаш чекчиге	32
Электросваркачы	32
Майны кюнлери	33
Илмугъа кюзгю	33
Джангы джыл	34
Къыш	34
Бийчесыннга атландым	35
Урунуу	35
Ай джарыкъ кече	36
Тилегим	36
«Джаз кюнледе кетмегенча...»	37
«Ай джарыкъда шоркъа суучукъ...»	37
«Къышхы боран, тохтамайын...»	37
«Къууанчыннг да кетиб...»	38
«Биллим эсе меннге акъыл...»	38
Биринчи къар	38
Тѣрттизгинле	39

Ханчаев Маммет Юсуфович

НАТРУЖЕННЫЕ РУКИ

Стихи

На карачаевском языке

Редактор А. И. Кубанов

Художник А. Н. Капинов

Худ. редактор Л. А. Асланова

Техн. редактор Г. И. Скачкова

Корректоры Р. О. Семенова, А. И. Лайпанова

ИБ № 2135

Сдано в набор 30.10.86.

Подписано к печати 11.07.87.

ВУ № 12277.

Формат 70х90^{1/32}.

Бумага тип. № 1. Гарнитура школьная.

Печать высокая.

Усл. п. л. 2,9. Усл. кр.-отт. 3,1. Уч.-изд. л. 2,9.

Заказ № 6124. Тираж 1000.

Цена 30 кап.

Карачаево-Черкесское отделение

Ставропольского книжного изд-ва

357100, Черкесск, пл. Кирова. Дом печати

Карачаево-Черкесская укрупненная типография,

357100, Черкесск, Первомайская, 47

X 19

Хапчаев М. Ю. Натруженные руки. Карачаево-Черкесское отделение Ставропольского книжного издательства, 1987.

80 с.

Стихи Хапчаева М. Ю. посвящены теме социалистической Отчизны, Коммунистической партии, красоте и величии родной природы. В сборнике автор уделяет особое внимание поэтическому осмыслению труда, как силы, возвышающей человека.

84. Кар. 7—5.

4702260000—69

X М 159(03)—86 64—87